

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ด้วยรัฐบาลมีนโยบายการดำเนินการปฏิรูประบบราชการไทยเพื่อปรับแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐให้เป็นแนวใหม่ที่เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม มอบหมายอำนาจหน้าที่แก่ผู้ปฏิบัติงานแทนการควบคุมอย่างเคร่งครัด มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและมีวิธีทำงานที่รวดเร็วและคล่องตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาการบริหารงานในปัจจุบันให้ก้าวสู่แนวทางรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ทั้งนี้เพื่อให้เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิรูประบบราชการไทย รวมถึงเป็นกลไกที่จะเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาระบบงานทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ในอนาคต นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายดำเนินการ โครงการปรับปรุงการบริหารงานการคลังภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับการทำงานด้านการบริหารงานการคลังของภาครัฐ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานไปเป็นการเน้นผลิต ผลลัพธ์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแปลงนโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐ ผู้การปฏิบัติได้จริงและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองต่อการบริหารประเทศที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางพร้อมกับเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน

ในปัจจุบันการทำงานของหน่วยงานในยุครูปฏิรูปจะต้องปรับเปลี่ยนการทำงานโดยเอาประชาชนหรือผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Citizen Center/Customer Center) ปรับเปลี่ยนการทำงานจากระบบควบคุม เป็นระบบกำกับดูแล โดยให้ผู้รับบริการมีอิสระในการปฏิบัติตามกฎและระเบียบเพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องทำงานให้เกิดความคุ้มค่าและใช้ต้นทุนต่ำ เช่น ลดการใช้กระดาษ เปลี่ยนวิธีการทำงานจากที่ต้องทำผ่านช่องทางของราชการทุกขั้นตอน ไปสู่การทำงานผ่านช่องทางของเอกชน หรือให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของทางราชการเพิ่มขึ้น และจากการจัดทำเอกสารด้วยมือและเดินทางไปส่งเอกสารด้วยตนเอง ไปสู่การทำงานหรือทำเอกสารด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และส่งข้อมูลด้วยวิธีการทางระบบเครือข่าย (online) เป็นต้น

กรมบัญชีกลางเป็นหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ให้บริการแก่หน่วยงานภาครัฐทุกประเภทโดยบริการส่วนใหญ่เป็นการให้บริการโดยตรง เช่น การให้บริการจ่ายเงินจากคลังตามฎีกาที่ส่วนราชการวางเบิก และการให้บริการรับเงินที่ส่วนราชการจัดเก็บได้เข้าคลัง เป็นต้น บริการอีกส่วน

หนึ่งเป็นการให้บริการโดยอ้อมหรือให้บริการแก่รัฐบาล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังหน่วยงานภาครัฐในที่สุด เช่น การเก็บรักษาและบริหารเงินคงคลัง การประมวลบัญชีแผ่นดิน การจัดทำสารสนเทศการคลัง การออกกฎระเบียบและวิธปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทั้งเงินในงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การบัญชี การตรวจสอบภายในและการพัสดุ แล้วประกาศให้หน่วยงานภาครัฐนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานซึ่งจะรวมถึงการให้การตกลงและให้คำปรึกษาหรือกรณีที่มีปัญหา รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในรูปแบบของการฝึกอบรมด้วย

สำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย เป็นส่วนราชการในส่วนภูมิภาค สังกัดกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง มีบุคลากรภายในองค์กร จำนวน 29 อัตรา หน้าที่ความรับผิดชอบ คือ การควบคุมการรับและจ่ายเงินของแผ่นดินกับส่วนราชการภายในจังหวัดเชียงราย รวม 274 หน่วยงาน แบ่งออกเป็น ส่วนราชการภูมิภาคและส่วนราชส่วนกลาง จำนวน 127 หน่วยงาน และส่วนราชการท้องถิ่น จำนวน 147 หน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีรัฐบาลส่วนภูมิภาค การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับระเบียบการเงินการคลัง การบัญชีและพัสดุ แก่ส่วนราชการภายในจังหวัดเชียงราย บริหารเงินคงคลัง ณ สำนักงานคลังจังหวัด ให้มีความมั่นคง ปลอดภัยและมีจำนวนเพียงพอในการดำเนินงาน จากโครงการปฏิรูประบบการคลังภาครัฐ ของกรมบัญชีกลาง ทำให้มีผลกระทบต่อสำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย โดยปรับปรุงระบบการรับจ่ายเงินระหว่างส่วนราชการและสำนักงานคลังจังหวัด ให้มีความสำคัญกับความสะดวกรวดเร็ว และควมมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้ทำการศึกษาในฐานะเป็นข้าราชการในสำนักงานคลังจังหวัดเชียงรายจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาของระบบบัญชีของสำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัญหาของระบบบัญชีทางด้านการเบิกจ่าย การนำเงินส่งคลัง และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องของสำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาของระบบบัญชีสำนักงานคลังจังหวัดเชียงรายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการเบิกจ่ายและการนำเงินส่งคลัง
2. ทำให้สามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวของระบบบัญชีสำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์

เงินของแผ่นดิน¹ หมายความว่า เงินที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ ได้แก่ เงินรายได้แผ่นดิน เงินงบประมาณรายจ่ายและเงินนอกงบประมาณ

ส่วนราชการ² หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐแต่ไม่รวมตลอดถึงรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบัญชีสำนักงานคลัง³ หมายความว่า การบันทึกรายการรับจ่ายเงินไว้เป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมติดตามผลการรับจ่ายเงินในส่วนภูมิภาค และเพื่อทำรายงานการเงินของแผ่นดิน

การบัญชีส่วนราชการ หมายความว่า การจดบันทึกรายการรับจ่ายเงินต่าง ๆ ของส่วนราชการไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของส่วนราชการ

โครงการการเปลี่ยนระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบ

อิเล็กทรอนิกส์(GFMIS) หมายถึง โครงการเปลี่ยนระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัยมาประยุกต์ใช้ เพื่อปรับกระบวนการดำเนินงานและการจัดการภาครัฐ ด้านการงบประมาณ การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคล ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันบนนโยบายการปฏิรูประบบราชการที่เน้นประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน ทำให้การใช้ทรัพยากรภายในองค์กรเป็นไปอย่างคุ้มค่า พร้อมกับการได้ข้อมูลสถานภาพการคลังของรัฐที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันการณ์ เพื่อการบริหารนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

¹ เชิดชัย มีคำ, คู่มือปฏิบัติงานคลัง. (กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญพาณิชย์(กรุงเทพ) จำกัด, 2545), หน้า 2

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 5

³ กองระบบบัญชีและวิชาการคลัง กรมบัญชีกลาง, ระบบบัญชีสำนักงานคลัง พ.ศ. 2537. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การส่งเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2536), หน้า 3